

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 28

Заснований в 1996 році

Рівне – 2004

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004. — 132 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янциур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор
(відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мігюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 30.04.2004 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2004

***Резюме.** Научно-теоретический и, особенно, педагогический потенциал разработок Б.Яворского таков, что его научное исследование, без сомнения, обогатит современную теоретическую мысль, в частности, в сфере музыкальной педагогики. Стремлением сделать некоторые шаги по реконструкции теоретических идей Б.Яворского с целью их практического применения в профессиональной подготовке музыкантов и посвящена эта статья.*

***Summary.** Scientifically-theoretical and especially, pedagogical potential of B.Javorsky's works is such that it will definitely enrich modern theoretical thought through its scientific research, in particular in the field of musical pedagogy. The given article deals with attempts to make some concrete steps towards realization of B.Javorsky's theoretical ideas with the purpose of their practical application for training musicians.*

Одержано редакцією 05.02.2004.

УДК: 378: 786. 2 В. І. БУЦЯК

МОТИВАЦІЙНО - СПОНУКАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ СТИЛЕВІДПОВІДНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ - ПІАНІСТІВ

***Резюме.** Впровадження історико-стильового підходу у виконавську підготовку майбутніх учителів музики вимагає активізації мотиваційної сфери студентів. У плані постановки проблеми, у статті пропонуються шляхи педагогічного керівництва цим процесом.*

За останнє десятиліття практика фахової підготовки у музичних закладах освіти III-IV рівня акредитації демонструє актуальність історико-стильового підходу в організації навчального процесу. Про це свідчить доробок В.Дашковського, В.Мостової, Н.Провозіної, Н.Семенової, Ю.Холопова. Більш широке застосування цього підходу потребує подолання значної заакадемізованості навчання, що вимагає переорієнтації підготовки студентів на більш цілісну та організовану систему.

Впровадження стильовідповідного фортепіанного навчання вимагає, насамперед, активізації мотиваційно-спонукальної сфери студентів, яка орієнтована на розвиток у них прагнень до збагачення власної художньої культури, розширення мистецько-стильової ерудиції; формування рецепційно-стильової установки, стійкого інтересу до втілення стильових особливостей творчості композиторів в інтерпретації фортепіанних творів; формування у майбутніх учителів музики прагнення до педагогічної проекції стильових підходів у художньо-виховній роботі зі школярами.

З огляду на цю проблему **метою** статті є розкриття методів педагогічного керівництва розвитком мотиваційно-спонукальної сфери студентів в процесі стильовідповідної фортепіанної підготовки.

Під мотивацією ми розуміємо систему мотивів, яка визначає конкретні форми стильового пізнання музики студентами. Серед провідних ми визначили: пізнавальний, емоційний та комунікативний мотиви, що в процесі взаємовпливу утворюють системне поєднання.

Пізнавальний мотив характеризується усвідомленим ставленням до ролі і значення стильовідповідного навчання в досягненні високого рівня музичної освіти. Емоційний мотив передбачає інтенсивне переживання потреби до набуття історико-стильових відомостей щодо розвитку музичного мистецтва. Сутність комунікативного мотиву у студентів виявляється у прагненні ідентифікувати себе з іншими в досягненні певного рівня стильової обізнаності та здатності до стильовідповідного виконання музики.

Розробляючи комплекс педагогічних дій щодо формування мотиваційної сфери студента, ми враховували зміст кожного із визначених мотивів, а також виходили з положення про те, що студент – не пасивний об'єкт впливу, у активний суб'єкт діяльності й спілкування. Через те важливим засобом спонукання майбутніх учителів музики до стильовідповідної діяльності вважаємо не прямі вказівки, розпорядження, а створення певних умов, навчальних обставин, які б опосередковано, без педагогічного нажиму спонукали студентів до опанування фортепіанного мистецтва в контексті історико-стильового підходу.

На чільне місце в системі спонукальних дій було винесено такий педагогічний засіб, як розкриття перед студентами значення історико-стильового підходу для досягнення музичного мистецтва, проникнення в глибинну сутність його образності.

Важливим чинником формування у студентів пізнавального мотиву стильовідповідного навчання виступають конкретні приклади, що розкривають роль стильових підходів до створення інтерпретації музики.

У процесі навчання студенти мають бути широко ознайомлені із поглядами видатних педагогів, виконавців, музикознавців на роль стильових факторів у виконанні музики. Відомі діячі музичної культури завжди вважали, що проникнення до стилю композитора – неодмінна характеристика інтерпретаторської майстерності. Важливо, щоб студенти проаналізували й глибоко усвідомили суть їх висловлювань щодо значущості стильовідтворюючого виконання.

У розкритті перед студентами ролі стильових орієнтирів музичного трактування результативним є їх ознайомлення з теоретичними роботами в галузі фортепіанного виконавства, де ґрунтовно висвітлюються

проблеми стилевідповідної інтерпретації. Йдеться, зокрема, про музикознавчі праці Г.Когана, Г.Курковського (6), де глибина аналітичних заглиблень йде поруч із цікавим, образним викладом.

Із літератури студенти дізнаються про ставлення видатних педагогів, зокрема українських, про роль стильового прочитання музики для досягнення високохудожнього її трактування. “Для повноти художньої довершеності виконуваного твору є стиль, тобто внутрішнє проникнення в дух автора, - писав В.Пухальський за кілька тижнів до своєї смерті, підсумовуючи роздуми над суттю виконавства в його творчості переживання та індивідуальні особливості, з чого випливає правильне тлумачення даного твору, пов’язане з належністю його до певної епохи, яка характеризується особливостями класицизму, романтизму і т. ін. Ця складна вимога може бути здійснена лише людиною з тонко розвиненим розумом і широкою різнобічною освітою” [2,51].

Із зацікавленням сприймають студенти міркування Г.Нейгауза щодо різного акцентування слів у фразі: “Я граю Шопена” (наголос на “Я” чи на “ШОПЕНА”). Образність і лаконізм формулювання думки видатного педагога-піаніста спонукає студентів до аналітичного її сприйняття, до роздумів над проблемами стилістично вивіреного виконання.

Активізує навчальну діяльність студентів не просто ознайомлення із існуючими поглядами на стильову проблему виконання, а й їх зіставлення. Порівняльний аналіз спричиняє виявлення власного ставлення майбутніх учителів музики до стильового навчання. Наприклад, студентам пропонується висловити свою думку щодо дещо суперечливих висловлювань І.Стравінського та І.Падеревського. Перший пропонує виконавцю зосередитись виключно на розкритті композиторського задуму, його стильових ознак, а не піклуватись про демонстрацію власних виконавських можливостей, другий – зосереджує увагу на першочерговості вираження власного емоційного переживання музики. Зіткнення різних трактувань поняття щодо художнього виконавства інтенсифікує аналітичність мислення студентів, окреслює необхідність визначитись у колі неоднакових думок, виявити своє ставлення до проблеми.

На студентське обговорення можна виносити проблемні зауваження видатних піаністів про стиль, спонукаючи майбутніх учителів до власних, можливо, і відмінних поглядів. Наприклад, викладач наводить слова В.Ландовської, попередньо охарактеризувавши її як видатну піаністку і клавесиністку, віддаючи належне образності її характеристик і разом з тим, пропонуючи студентам оцінити справедливість деяких її тверджень, таких як: “Скільки ж існує стилів? У музиці – лише один стиль. Музичні вчені нерідко говорять про безліч різних стилів, але це педанти, які нічого не розуміють у справжньому мистецтві” [7,169]. Наведення подібних суперечливих думок „підштовхує” студентів до дискусій, до окреслення власної думки з приводу теорії стилю. У процесі аналізу різних підходів до стильового виконання, різного бачення його ролі, викладач опосередковано, не нав’язуючи власної думки підводить студентів до усвідомлення значущості стильових факторів у мистецтві фортепіанного виконавства, не прямолінійно, а дотично спрямовує бачення студентом проблеми, шляхом активізації власної думки студентів переконує їх в тому. Що стилевідповідне освоєння фортепіанної літератури передбачає не просте спонтанне ліричне самовираження, а естетично вивірене відтворення образної сутності композиторського сприймання.

Ознайомлення з теоретичними міркуваннями має бути доповнене сприйняттям конкретних музичних прикладів, які наочно розкривали б перед студентами переваги стилевідповідної інтерпретації музики в методичному арсеналі педагога має бути широке ознайомлення студентів із виконавським мистецтвом у запису.

Аналіз особливостей інтерпретації фортепіанних творів видатними піаністами має бути пов’язаний із визначенням ролі стильових засад трактування музики. Так, у процесі слухання й аналізу прелюдії С.Рахманінова соль-мінор у виконанні Л.Оборіна, В.Кліберна, В.Софроніцького студенти пересвідчуються, що виконавське кредо піаністів невіддільне від розкриття композиторського стилю, що в інтерпретації музики кожним піаністом прослідковується сталый ритм, що стримує внутрішню тривогу, трагічне звучання теми в середній частині, завдяки яким виявляється притаманна музиці С.Рахманінова „стривоженість” (Б.Асаф’єв), „передчуття грізних і неминучих зрушень” (Л.Мазель). І хоча піаністичні трактування В.Кліберна, Л.Оборіна і В.Софроніцького мають певні відмінності (у темпі, виконанні крещендо, у фразуванні), виразність загального звучання забезпечується образним втіленням самої суті музики, її стильових ознак.

Аналіз конкретних прикладів стилевідповідного трактування музики того самого композитора різними піаністами виступає одним із дійових засобів формування мотивації студентів. Роль стилістичної відповідності для досягнення художніх засад інтерпретації в процесі слухання й зіставлення зразків виконавського мистецтва прослідковується надзвичайно рельєфно, викликаючи у майбутніх учителів музики інтерес до осягнення не лише стилю композитора, а й до проникнення у різні виконавські стилі.

Важливого значення у формуванні пізнавально-стильового мотиву діяльності надаємо також залученню студентів до оцінювання власного виконання і виконання інших студентів з позицій стилевідповідного трактування. Оцінювальна увага має бути зосереджена навколо питання відповідності трактування стильовим характеристикам творчості композиторів.

Інтерес до стилевідповідного виконання має пронизувати всю роботу над твором, віддзеркалюючись як у спеціально спрямованих методах (вивчення літератури, ознайомлення й оцінка конкретних прикладів виконання музики), так і в поточних зауваженнях, що їх застосовує викладач в процесі уроку.

Оскільки емоційний мотив в системі стилеспрямованої мотивації передбачає переживання потреби до стилевідповідного навчання, педагогічна проблема полягає у віднайденні засобів інтенсифікації почуттєвої сторони мотивації. Тому одним із спонукальних стимулів є усвідомлення протиріччя між необхідним і наявним у студентів комплексом стильових знань і умінь. Студенти мають відчутти недостатність власної стильової підготовки, пережити, а не тільки раціонально усвідомити брак стильової ерудиції як перешкоду музичному виконавському розвитку, підготовці до професійної діяльності. З цією метою ми розробили та впровадили у практику три серії інтерпретаційно-творчих завдань, виконання яких вимагало від студентів певної стильової компетентності.

Перша серія завдань (репродуктивна) передбачала відтворення (повторення) у власному трактуванні запропонованих ззовні стильових прийомів виконання. Студенту спочатку пропонувалося самостійно розібрати твір, визначити його стильові характеристики і, враховуючи їх, намітити план, перспективу інтерпретації. Досягнутий результат зіставлявся із зразковим варіантом виконання (запис, виконання викладача). Різниця у звучанні між наявним та потрібним виступала фактором інтенсифікації у студентів переживання недостатності власних стильових уявлень. Поточні зауваження, що традиційно присутні у навчальній практиці, виключались для того, щоб не нівелювати, не згладжувати різницю між наявним і потрібним. Чітке усвідомлення недостатності власної підготовки сприяло емоційному сприйняттю студентами недоліків власної підготовки, активізувало потребу до стилевідповідного навчання.

Друга серія завдань (самостійно-пошукова) зорієнтована була також на підсилення реакції на недостатню відповідність знань і умінь студентів щодо стильового виконання, але на відміну від першого типу завдань, передбачала діалог з викладачем. Обговорення недостатності знань, умінь для створення стилевідповідного трактування, хоч і пом'якшувала відчуття, переживання різниці між наявними і потрібним порівняно з попередньою серією завдань, проте мало сильніший вплив саме в спонукальному аспекті. Студенти не тільки пересвідчувались у наявності різниці між тим, що треба, і тим, що є, а і в процесі обговорення могли з'ясувати причини стильової невідповідності власного виконання, намітити шляхи їх усунення. Яскраве переживання недостатності стильових знань і умінь доповнюється в процесі діалогу з викладачем пошуковими діями. Взаємодія первісного переживання, що виникає на основі порівняння зразкового і недосконалого виконання, знаходить „емоційну підтримку” у віднайденні засобів подолання різниці, а це, в свою чергу, підсилює переживання, сприяє активізації мотиву до стилевідповідного навчання.

Третя серія завдань на підсилення емоційного компоненту мотивації студентів до стильового осягнення музики спрямовується на самостійність роботи над музичним твором. Діалогічне обговорення поступається місцем спонуканню студентів до самостійного аналізу і віднайдення стильових характеристик. У цьому випадку особливо яскраво окреслюється недостатність стильових знань. Хоча в решті решт викладач має „підказати” правильне рішення, але в процесі роботи студенту пропонується самостійно шукати відповіді, самостійно підбирати недостатню інформацію. Самостійність пошуку вимагає певного психологічного напруження, що і виступає чинником активізації емоційного мотиву в системі спонук до стилевідповідного навчання.

І нарешті, серед мотивів набуття стильових знань і умінь студентів ми визначаємо комунікативний мотив. Зміст його передбачає взаємодію студентів, в результаті якої кожен отримує можливість порівняти власні знання й уміння із оточуючими. Формами такої взаємодії виступає широкий діапазон обговорення – від дискусій на стильові теми в процесі проведення занять наукового студентського товариства до з'ясування вад стильової підготовки в процесі взаємопрослуховування. Обговорення на широкій аудиторії має певні переваги в емоційному наповненні мотивації, більш вузьке (одна-дві особи) спілкування дає змогу конкретніше усвідомити власні прорахунки в стильовому тезаурусі.

Комунікативний фактор заохочення студентів до стилевідповідного навчання має різну силу впливу в залежності від їх індивідуальності. Одних дух змагання „підштовхує” до самовдосконалення, інші – втрачають віру у власні можливості. Через те комунікативний мотив має свідомо регулюватися викладачами.

Таким чином, виокремлення пізнавального, емоційного і комунікативного мотивів носить теоретичний характер. У практиці навчання вони діють одночасно, підсилюючи різні сторони заохочувального впливу. Найяскравіше комплексний вплив мотивації у єдності пізнавального, емоційного та комунікативного моментів виявляється в процесі педагогічної практики. Реальне спілкування зі школярами, спрямування їх художньо-виховного розвитку активно сприяє окресленню потреб до набуття студентами стильових знань і умінь. Практика проведення уроків і позакласної роботи дає змогу пересвідчитись студентам у наявності чи відсутності у них відповідних відомостей щодо творчості композитора, її стильової характеристики, умінь зацікавити учнів власним виконанням музики та заохотити їх до музикування. Педагогічна позиція, роль суб'єкта навчального процесу найактивніше спонукає студентів до розвитку власного стильового тезаурусу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В.Г. Формування індивідуального виконавського стилю: Культурно-антропологічний аспект. – Бровари: БМК „Українська ідея”, 1994. – 23 с.
2. Бурковський Г.В. Питання фортепіанного виконавства. – К.: Муз. Україна, 1983. – 140 с.

3. Катрич О.Т. Стиль музиканта-виконавця (теоретичний та естетичний аспекти): Дослідження. – Дрогобич: "Відродження", 2000. – 98 с.
4. Культурологічна трансформація мистецької освіти та актуальні проблеми творчої діяльності музиканта в сучасній Україні: Збірник наукових праць. – К.: Держ. академія кадрів культури і мистецтва, 1998. – 241 с.
5. Шип С. Музична форма від звуку достило. – К.: "Заповіт", 1998. – 368 с.
6. Коган Г.М. Вопросы пианизма. – М.: Сов.композитор, 1968. – 462 с.
7. Ландовская В.О. О музыке. – М.: Радуга, 1991. – 438с.

***Резюме.** Внедрение историко-стилевого подхода в исполнительскую подготовку будущих учителей музыки требует активизации мотивационной сферы студентов. В плане постановки проблемы, в статье предлагаются пути педагогического руководства этим процессом.*

***Summary.** Introduction of istoriko-stilevogo approach in preparation of future music masters carrying out requires students to activation of motivation sphere. In the plan of raising of problem, in the article the ways of pedagogical guidance by this process are offered.*

Одержано редакцією 14.04.2004.

УДК: 378.001.76:787.6 Н.Є.ТУРКО

ВИКОРИСТАННЯ інноваційних методів „Шкіл гри на бандурі” в підготовці вчителів музики

***Резюме.** Робота присвячена проблемі підготовки майбутніх учителів музики в класі бандури. Систематизовані та проаналізовані існуючі „Школи гри на бандурі” та виокремленні інноваційні методи, які слід застосовувати у виконавській підготовці бандуристів.*

Сучасний етап розвитку музичної культури України характеризується зростанням популярності бандури, яка стала займати рівноправне місце серед інших народних музичних інструментів.

XX століття ознаменувалося активізацією інтересу до бандурного мистецтва, відродженням традицій, а також пошуками нових шляхів застосування інструмента в сучасних культурно-історичних умовах. Одним із важливих наслідків цього процесу стало залучення бандури до сфери професійної музичної освіти.

Складним і тривалим був шлях розвитку кобзарського мистецтва: від Глухівської школи, яка виховувала бандуристів для гетьманських і царських дворів, - до формування виконавців нового типу, які поєднали в своїй грі риси народного та академічного музикування. Усі здобутки кобзарського мистецтва цього періоду передавалися від учителів до учнів лише в усній формі, майже не існувало нотних записів, підручників та методичної літератури.

Сучасне бандурне мистецтво характеризується розмаїттям виконавських стилів, кожний з яких різниться специфічним інструментарієм. В існуючій навчально-методичній літературі, яка представлена посібниками Г.Хоткевича, В.Овчиннікова, М.Опришка, В.Кабачка і Є.Юцевича, С.Баштана і А.Омельченка, З.Штокалка розроблені школи гри на бандурі. Але універсальної методики викладання гри на бандурі, а також систематизованої та повної хрестоматії для учнів, студентів та професійних виконавців поки що не має.

Завданням статті є здійснити систематизацію та аналіз існуючих підручників для бандури та визначити їх місце в підготовці майбутніх вчителів-бандуристів.

Перші посібники гри на бандурі з'явилися на початку XX століття. Серед них цінна теоретична робота Г.Хоткевича – „Підручник гри на бандурі”, який вийшов друком у 1907 році у Львові. Яскравий представник кобзарства нового типу – практик, виконавець та композитор Г.Хоткевич, підсумував у ньому свою реформаторську та дослідницьку діяльність. У цьому підручнику автор подає коротку історію інструмента, розглядає його конструкцію, наводить способи звуковидобування, торкається питань теорії музики. Саме цей підручник Г.Хоткевича став поштовхом для подальшого розвитку кобзарського руху не лише в Україні, а й у Росії, де жили в той час видатні українські бандуристи – А.Волощенко, В.Овчинніков, В.Шевченко.

Так, у Москві працював відомий актор, режисер і драматург В.Овчинніков, який у 1913-1914 роках власним коштом видав „Самовчитель гри на бандурі”. Цей підручник складався з трьох розділів: у першому - автор розповідає про типи інструментів; другий – присвячений нотній грамоті, методиці перестроювання нот, вправам на бандурі; у третьому розділі вміщено ряд популярних народних пісень. Загалом „Самовчитель гри на бандурі” В.Овчиннікова містить у собі нескладні, зручні й корисні вправи, музичні твори, побудовані на українському народному мелосі, які можна застосовувати в підготовці бандуристів-початківців.

У 1931 році в журналі „Музика має” був надрукований „Короткий курс науки гри на бандурі” Г.Хоткевича, у якому автор розглядав різні прийоми звуковидобування, пропонував ряд вправ для розвитку рухливості рук.

ЗМІСТ

1. <i>Сіончук О.В.</i> Прогресивні освітянські ідеї XVII-XVIII століття в Києво-Могилянській академії.....	3
2. <i>Гордії Н.М.</i> Історичний погляд на дитячу літературу в педагогічній журналістиці другої половини XIX-початку XX століття	6
3. <i>Омельчук В.В.</i> Освітні ініціативи Тадеуша Чацького	9
4. <i>Тютюнник Л.І.</i> Теоретичні засади українознавчої роботи з дітьми	11
5. <i>Бондарик М.В.</i> За традиціями рідного краю	15
6. <i>Іванова Л.І.</i> Аналітико-синтетична діяльність молодших школярів на уроках читання	17
7. <i>Шутяк В. Г. , Шутяк О. Ф.</i> Інтеграція змісту навчального матеріалу в початкових класах	21
8. <i>Гоголь Н.В.</i> Емоційно-оцінна діяльність молодших школярів на уроках читання.....	25
9. <i>Хом'як І.М.</i> Методика експериментального навчання орфографії	30
10. <i>Антончук О.М.</i> Дидактичні основи вправ з орфографії у 5-7 класах.....	35
11. <i>Хоронджевський О.М.</i> Формування гігієнічної культури у школярів основної школи в процесі трудового навчання – запорука профілактики професійних захворювань	38
12. <i>Ващук О.В.</i> Система навчальних задач обробки табличної інформації при вивченні мови програмування Паскаль	41
13. <i>Корейчук М.П.</i> Педагогічні умови організації і керівництва шкільним інструментальним ансамблем.....	47
14. <i>Климчик Т.В.</i> Народно-пісенна творчість як засіб формування морально-духовних цінностей учнів на заняттях хорового колективу.....	50
15. <i>Бех М.І.</i> Спільна діяльність школи та вузу як педагогічна система формування у старшокласників образу Я-професіонал	52
16. <i>Перегудова В.І.</i> Активізація самостійної роботи майбутніх учителів трудового навчання при вивченні дисципліни „Основи стандартизації та управління якістю”.....	55
17. <i>Загородня Л.П.</i> Застосування методів активізації навчальної діяльності у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя.....	58
18. <i>Янцур М.С.</i> Тестовий контроль рівня методичної і профорієнтаційної підготовки майбутніх учителів трудового навчання	60
19. <i>Голіяд І.С.</i> Дидактичний аналіз методичного забезпечення курсу креслення в закладах освіти України.	66
20. <i>Кирильчук Ю.В.</i> Дослідження ефективності педагогічних ігор у підготовці вчителів креслення	71
21. <i>Козяр М.М.</i> Педагогічні аспекти застосування сучасних інноваційних технологій в графічній підготовці студентів	75
22. <i>Сингаївський Д.В.</i> Формування технічного стилю мислення шляхом забезпечення раціональної послідовності використання в педагогічному процесі навчальних творчих технічних задач	78
23. <i>Жигір В.І.</i> Проблеми організації педагогічної практики студентів	83
24. <i>Пальчевський С.</i> Сугестологічна майстерність соціального педагога	87
25. <i>Джура О.Ф.</i> Новизна педагогічної концепції Б.Л. Яворського через організуючі принципи концепції музичного твору	90
26. <i>Буцяк В.І.</i> Мотиваційно-спонукальний компонент стилевідповідної підготовки студентів-піаністів	94
27. <i>Турко Н.Є.</i> Використання інноваційних методів „Шкіл гри на бандурі” в підготовці вчителів музики	97
28. <i>Самалюк І.Й.</i> До питання про формування поліфонічного мислення студентів-баяністів	99
29. <i>Останчук М.М.</i> Про розробку спецкурсу „Українська фортепіанна культура XVII-XX століть” для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів	102
30. <i>Ярмак Т.М.</i> До проблеми формування в класі фортепіано навичок виконання поліфонічних творів Й.С. Баха	105
31. <i>Терлецький М.М.</i> Шляхи підвищення якості підготовки музиканта-духовика до його оркестрової діяльності	109
32. <i>Федоряк Л.М.</i> Развитие познавательной активности студентов в условиях применения современных информационных технологий	113
33. <i>Рябоконе О.</i> Оптимізація неперервної іншомовної самопідготовки менеджерів зовнішньо економічної діяльності як актуальна проблема лінгводидактичної теорії і практики.....	116
34. <i>Коломієць М.Б.</i> Престиж професії вчителя в сучасних умовах	121
35. <i>Харламенко В.Б.</i> Використання вчителями трудового навчання освітніх технологій – основа для розвитку творчої особистості учня.	124
Відомості про авторів	128

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 28

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 20.04.2004 р. Підписано до друку 30.04.2004 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 19,75. Обл. вид. арк. 20,05. Замовлення № 32/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98,
тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59   **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах
освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004.
— 132 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20